

Jeremiáš 31,15-19a

Toto praví Hospodin: „V Rámě je slyšet hlasité bědování, přehořky pláč. Ráchel oplakává své syny, odmítá útěchu, protože její synové už nejsou.“

Toto praví Hospodin: „Přestaň hlasitě plakat a ronit slzy, vždyť tu je mzda za to, co jsi vykonala, je výrok Hospodinův, však oni se vrátí z nepřátelské země. Je naděje pro tvé potomstvo, je výrok Hospodinův. Synové se vrátí na své území. Zřetelně jsem slyšel Efrajima, jak si stýská: ‚Potrestal jsi mě a byl jsem ztrestán, býval jsem jak nezkrocený býček. Obrat mě, chci se vrátit, vždyť ty, Hospodine, jsi můj Bůh. Po svém návratu chci činit pokání, po svém poučení budu se bít v prsa...“

Bože, jsi teď v Afghánistánu? My už ne, a ti ostatní také ne: ti, kteří tam přišli a zůstali po dlouhou dobu. Tolik bojů, tolik zraněných, tolik mrtvých. Tolik naděje, tolik ztroskotání. Kdo za to zaplatí? Už za to dávno zaplatili – a s nimi všichni, kteří pro ně pláčou, tam i zde.

Bože, jsi teď v Afghánistánu? S těmi, kteří tam zůstali, v obrovském nebezpečí: v nebezpečí jen proto, že to jsou ženy a dívky, protože chtěli(y) pro sebe a své rodiny lepší budoucnost, protože stavěli školy a podávali zprávy o tom, co se děje na ulicích, protože tlumočili či vařili pro ty, kteří tam již nejsou.

Takhle, po vzoru biblické Ráchel pláče německá farářka Sabine Dessler nad zhroucením 20leté mise v Afghánistánu, ztělesněné pádem Kábulu. A my se dnes k tomuto pláči přidáváme. Ano, je čas dovolených, kdy nechceme být rušeni nepřijemnými zprávami, působícími bolest a zneklidnění. Ale víra takovouhle bolest nemůže jen tak přejít, odstínit. Vzpomněl jsem si tento týden na rozhovor se Svátou Karáskem těsně po 11. září 2001, po útoku Al Kajdy na newyorská dvojčata. Ptal se mne tehdy – na co budeš zítra kázat? Z jeho otázky bylo jasné, takovéhle tragédie nemůžeme jako křesťané nepustit do svědomí a jako kazatelé do kazatelského obzoru. Od té doby uplynulo téměř 20 let, a během nich spojenecké tažení do Afghánistánu, úspěšná likvidace výcvikových táborů teroristů. A potom dlouhá léta pokusu vytvořit z té divoké, nepřístupné horské země stát, kde nebudou vládnout náboženské předsudky a násilí, ale bude respektována lidská důstojnost každého, především žen a dívek. A mnohé z nich skutečně začaly poznávat, co je to vlastní důstojnost a možnost rozvoje, některé to letos dotáhly až na olympiádu. To dvacetileté usilování, v posledních letech spíš pokusy o jakés takés udržování alespoň některých vybojovaných pozic skončilo tento týden. Zavládl chaos, strach z návratu násilného náboženského režimu, z pomsty, z krutosti.

Na takový konec lze reagovat různě. Po bitvě každý frajtr generálem, a v Čechách (a nejenom zde) se těch frajtrů jako obvykle vyrojily mraky. Biblické poselství nabízí jinou odpověď: přidat se k nářku Ráchel. **Plačící Ráchel, to je matka Izraele**, jež v sobě nese zoufalství a bolest těch, jimž násilí, bezohlednost a nelidskost zahubily jejich blízké. Matky a manželky vojáků, kteří v Afghánistánu padli, vědí dobře, o čem je řeč... A my se tím biblickým pláčem se se

stavíme po bok těm, jejichž blízcí zahynuli; afghánským ženám a dívkám, které uvěřily, že nemusí být jen nesvéprávným doplňkem mužského patriarchálního světa; pracovníkům neziskovek, kteří budovali školy a pracovali s afghánskými dětmi. A všem, kdo se do hloubi duše trápí nad řetězem krátkozrakého rozhodování politiků, jež vyústilo v ono zhroucení prozápadního režimu v Kábulu.

Pláč je bezprostřední reakce, v níž člověk uvolňuje přetlak bolesti, vylévá záplavu hořkosti, zmaru a taky pocitu nesmyslnosti z toho, co se stalo. Nemusí jít přitom jen o nářek nad ztrátou osobní.

Včera bylo 21. srpna, a kdo to datum aspoň trochu pamatuje, ví jaký přetlak zmarněných nadějí a pocitu nesmyslnosti, zmaru a bezmoci umějí vzbudit dějiny, když se postaví proti nám.

Ráchel, milovaná žena Jákoaba, zvaného Izrael, pramatka vyvoleného, milovaného lidu, symbolicky nařiká a pláče, protože v době prorokově ten vyvolený lid přestal jako samostatný lid existovat. Vojska babylonské říše převálcovala judskou zemi, rozdrtila Jeruzalém, a muže schopné práce či boje, pokud předtím v tom marném vzdorování přesile nepadli, shromáždila do sběrného tábora v Ráma, odkud byli deportováni do Babylona. Ten Ráchelin pláč, to je lamentace nad tím, jak se dějiny zas jednou obrátily proti nám. Bolest nad syny ztracenými v boji a vyhnanství, a také úpění nad koncem nadějí, skládaných v Hospodinu. Že zasáhne a zázračně ochrání svůj lid. *Nařiká matka, mlčí z mordovaní, nářek a pláč a ticho zlé.*

Ten pláč je slyšet, rozléhá se, zaplavuje judskou zemi a nese se k nebesům, zas jednou, člověku zdá se, hluchým a němým. A tu je prorok povolán, aby jménem těch nebes **promluvil. Má zaznít Hospodinovo slovo** doprostřed nářku a zoufalství.

Ano, je čas plakat. Ale matky Božího lidu také dosvědčují: Když si před Hospodinem vyleješ srdce, plné bolesti a hořkosti, je také čas naslouchat. Protože právě slovo Hospodinovo, to nečekané pravé slovo v pravý čas, ti teď může dát to, co nevidíš, marně hledáš.

To slovo především vyřizuje, že věci momentálně beznadějně ztracené **mohou vzít obrat**. Teď to ještě není vidět, ale za ten prolitý pláč *dostaneš mzdu*. Je tu naděje, *čáka*, ve chvíli tohoto neštěstí a tohoto pláče neviditelná a nepředstavitelná, že se ti poztrácení synové mohou vrátit, vyřizuje prorok. Sotva přitom naráží na něco hmatatelného. Ale mluví jako ten, kdo svou vlastní naději skládá v Hospodinu. Nedokáže si bez něj představit svůj život, dokonce ani když mu ne tak dávno všichni nadávali, že s tím Hospodinovým slovem mluví jak zrádce národa a církve... A se stejnou usilovností, s jakou předtím kritizoval duchovní pohodlnost a zaběhané neřády, se teď snaží nadzvednout ten balvan beznaděje a nářku a ukázat: Navzdor tomu, co vás potkalo, je tu díky Hospodinu místo pro naději. Zastav ten nekonečný proud slz, Ráchel. Je tu naděje, je tu šance na změnu, na návrat, na obrat.

Té šance se lze chopit hned. Otevřít jí své srdce, nechat se Božím oslovením proměnit. Nechat se obrátit ze ztracenosti a bláhovosti, nebo naopak utvrdit v dosud vedených zápasech. Tak slovo Hospodinovo chrání srdce i ducha před

tím, aby si začaly pěstovat bolestícnost, nebo naopak ve své hořkosti propadly nenávisti a touze jednou odplatit. Protože když lidem nezbyde naděje, zbyde už jen náboženství nenávisti, popř. přivolávání Božích trestů. Výlevů tohoto typu najdete v Písmech staré i nové smlouvy taky dost. Ale když je tu naděje, že momentální prohry nepotrvají na věky věků, nemusíš ničemu takovému propadat.

A prorok si v těch slovech pro plačící Ráchel troufá ještě o krok dál: **Tam, kde se otevře aspoň škvíra naděje, tam se totiž otvírá i prostor pro proměnu vlastních postojů.**

Můžeš připustit, že za ten malér neseš taky nějakou spoluodpovědnost. Slyším, co zatím slyšet nebylo, pokračuje prorok, slyším Efraimovo pokání. Slyším jak se ten ztracený syn Izraele obrací k Hospodinu a volá: *"Obrát mne, vrať mne ty sám k sobě, abych obrácen byl, ty jsi zajisté, Hospodine, Bůh můj."*

Nám dnes toto slovo o obrácení souzní s Ježíšovým varováním z evangelia: *"Ale jestliže vy nezměníte svůj postoj, jestliže se neobráte – všichni podobně zahynete."* Ježíšovo slovo přitom zaznělo na adresu těch, jež neštěstí či prohra přímo nezasáhly. Jen to tváří v tvář Ježíši komentují, jak ti frajtrí, co jsou po boji generálem, a chtějí, aby se taky do té debaty zapojil. Jako když tu afghánskou tragédii komentují někteří zdejší političtí představitelé, novináři či diskutéři na internetu – s tím, že to přece bylo od začátku jasné, že to nemůže dopadnout jinak. Právě takovým všeznalcům zní Ježíšovo *"Ale jestliže vy nezměníte svůj postoj, neobráte-li – všichni podobně zahynete."*

K čemu, ke komu se obrátit tváří v tvář pádu Kábulu?

Především k solidaritě s těmi kdo tam zůstali – a jimž jde o život – i k solidaritě se všemi dalšími, kdo v naší části světa budou hledat bezpečný prostor pro důstojný život. Nezapomeňme, že díky spojenecké operaci přestali Afghánci vést žebříček uprchlíků, jemuž vévodili celá 90. léta. Leckteří nahnědlí frajtrí nás začli strašit záplavami teroristů, ale my jsme voláni podpořit ty, kdo potřebné chtějí dopravit do této země a zajistit jim nový start. (Koneckonců, salvátorský sbor má z 90. let s zkušeností, z nichž i dnes můžeme těžit). I naše drobné zápasy o lidskost a solidaritu dávají, či mohou dát smysl obětem, které přinesli ti, kdo tam bojovali. A ve světě propojeném jako je ten náš nikdy nevíte, kde všude může mít dopady třebaš skrytě, ale odvážně projevené milosrdenství.

Ta modlitba, kterou jsem citovali na úvod, má totiž ještě jeden odstavec – právě pro nás a o nás:

Bože, zůstávej tam, kde my už nejsme. Zůstávej však i s námi a připomínej nám, co je potřeba udělat, aby ti, kteří nyní běží o svůj život, tam nemuseli zůstat.

Amen.

Jr 31,15-19a Salv 22.8.21.

Píseň 649

In: Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, Panovníku, vyslyš můj hlas! Kéž tvé ucho pozorně vyslechne moje prosby. Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku? Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň. Amen

Píseň 492,1-6.16-18

Modlitba

Smíme k tobě volat, Pane, aniž bychom se měli čím pyšnit. Smíme před tebe předstupovat, aniž bychom museli mávat vysvědčením vlastní skvělosti. Můžem tě oslovit jako milosrdného otce, i když neumíme domyslet, co to vlastně říkáme. Vždy s novým úžasem poznáváme, že se nám stáváš blízkým, když my tě ztratili. Děkujeme za toto ujištění. Dej, ať dnes nezní jen nám, ale všem, kdo prožívají úzkost, zklamání, životní bezvýchodnost, ztracenost uprostřed vítězího násilí a nenávisti. Tvé slovo ať nasvítí tvou cestu pro nás. A tvé království ať znovu rozkrene nad celým tvým světem bezpečí tvé spravedlnosti a moc tvého milosrdenství. Smiluj se nad námi. Amen

1. čtení Lk 13,1-5

Píseň 690

kázání Jr 31,15-19a

Píseň 384

Ohlášení

Přímluvy (Kyrie – Martin ve zdi Confiteor)

V důvěře v tvou předivnou a nezaslouženou blízkost prosíme:

Za ty, kdo zas zůstali vydáni napospas násilí momentálních vítězů – za ženy a dívky v Afghánistánu – za příslušníky menšin, za všechny ohrožené. *Smiluj se Pane, Kyrie eleison.* Za všechny, kdo mohou svým odvážným rozhodnutím vnést do chaosu více lidskosti a milosrdenství. Za vládce, za ty, kdo se cítí na koni, za ty, kdo se bojí veřejného mínění. *Smiluj se Pane, Kyrie eleison.*

Za nás, kteří si žijeme v bezpečí a pohodě. Nedovol, aby nás otupily klid a pohoda. Chraň, ať nepodléháme strašení demagogů. *Smiluj se Pane, Kyrie eleison.*

Za církev, za sbor, za křestany v této zemi – ať stojíme po boku plačícím, zklamaným, frustrovaným osamělým, vyháněným a odmítaným – tak jako jim stál po boku tvůj Ježíš. *Smiluj se Pane, Kyrie eleison.*

Otče náš

Poslání Žd 13,1-3

požehnání Žd 13,20

A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, nechť vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků! Amen.

Píseň Svítá 193 (Můj Pán všechny svolá)